

„תמשיכו, אל תכנעו!“

אך נסתים מבצע קדש, החלו שיירות ארוכות של חיילים נעות צפונה. הלוחמים המצומים יצאו לחופשה או שוחררו וחזרו לחייהם האזרחיים. בנס־ציונה, ליד הדרך המובילה צפונה, עמדה אשה נמוכת קומה, שכרסה בין שיניה, צפתה בחיילים. למרות שהיו אלה ימי הריונה האחרונים, יצאה האשה מדי יום לצפות בחוזרים.

החיילים חזרו כששירה בניהם. חלק מהמכונות נעצר בנס־ציונה, חיילים עמוסי ציוד קפצו מהמכונות, מיהרו לבתיהם. רבי־סמל דוד וישניה לא היה ביניהם. לבה של האשה אמר לה שאסון עומד להתרחש. רק חזרה הביתה, נמסרה לה הידיעה כי בעלה לא יחזור עוד. היא התעלפה, וקיבלה סיפור מדי רופא שהוזקק מראש. כעבור שבוע ילדה האשה בת. קראו לה דוידה, על שם אביה שלא ראתה אותו מעולם ואשר אודותיו תדע רק מתוך סיפור חייו.

דוד וישניה נולד לפני 28 שנה בצרפת. הוריו, יוצאי פולין, היו אז באמצע גודריהם בארצות הגולה. כעבור זמן קצר השתקעו בשלוא שבבלגיה, שם פתח האב חנות.

בין יהודים שרובם היו מתבוללים ורחוקים מציונות, היה בית משפחת וישניה כמעט בודד ביהדותו ובציוניותו. האב דאג לתוך גם את בניו ברוח זה, שלח אותם לתנועת דרוו הציונית. מילדותו הראה דוד נטייה להתעסק במכונות, מכונות וכל הקשור בהן. לכן, כאשר סיים את בית־הספר העממי, החל ללמוד בבית־ספר מקצועי למכונאות, עד שפרצה מלחמת העולם השנייה. אחיו ואחותו הצטרפו למחתרת, וכשגדל הצטרף אף הוא. אחרי המלחמה, חזר ללמוד מכונאות, שיחק כדורגל בקבוצה ידועה, יחד עם אחיו. ב־1949 עלה ארצה, גויס לצבא, הוצב בגלל מקצועו ליחידת סדנא. שקט וצנוע, רקם דויד את חייו בסתר, התמסר לעבודתו, הצליח לעלות בדרגה, הגיע עד לדרגת מנהל עבודה בסדנא, בדרגת רבי־סמל. כשהגיע יום השחרור, חתם על שירות בצבא הקבע, מתוך ידיעה ברורה שהוא קושר את חייו לצבא.

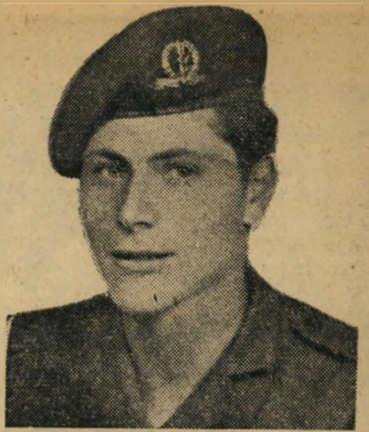
משך זמן מסוים, היה ממונה על סדנא בדרום, וזה לציון־שבח עבור עבודתו ה־מסורה במקום. באחת מפשיטות צה״ל, פקד דויד על חוליית חילוץ, וזה לשבתים רבים על קור רוחו והתנהגותו בשעת הקרב, למי רות שלא היה בתפקיד קרבי.

לפני שנה נשא אשה. שנת נשואיו הייתה השנה המאושרת בחייו. כאשר יצא למבצע קדש, היתה אשתו בחישי הריונה האחרונים. הוא היה בטוח שיחזור בשלום ויוכה לראות בתוספת משפחתו. כל מכתביו נכתבו ברוח זו. בקרבות, סידק על סנת חילוץ, שתיקנה והכשירה את כלי הרכב שנפגעו במדבר.

הוא נהרג בתום הקרבות ממש, בקרב התקלות. צורר. כדורים פגעו בתווך, לפני שמת הספיק עוד לומר: „לא יכול יותר. תמשיכו, אל תכנעו!“

דוד וישניה

אריה אייזן

פרוטקציה לצאת לקרב

אריק אייזן לא ידע מה זאת סכנה. כזה היה טבעו וכאלה היו חייו. מגיל שנה ר־חצי היה אריק אדם עצמאי להלוטין, אדם היוצא מצרף הוריו במושב נחל־יהודה שליד ראשון לציון, לטייל להנאות בכל ה־מושב, מתחבר עם גדולים וקטנים, ואי־אפשר להחזירו יותר הביתה.

אם היה במושב חמור פרא איש לא יכול היה להשתלט עליו, מיד מצאו את אריק שיקפוץ על החמור וירסנו. בן 10 כבר היה יוצא לציד ברובה הציד של אביו. כאשר משהו בבית לא מצא חן בעיניו, או העליבו בגאונות, היה אריק בורח מהבית, ישן־שלושה לילות בחוץ, כשאחותו הקטנה מביאה לו את האוכל.

אביו של אריה היה ספורטאי מציבה, ש־בא לארץ בשנת 1935 למכביה, ושאר בארץ, נשא לאשה עולה מרוסיה, בנה את משקו בנחלת יהודה. מילדותו למד אריק לעזור בעבודות המשק, היה עוזר בפרנס ובהש־קאה. שלא כאביו המכונאי, לא התעניין במ־כוונות, אהב דברים חיים ככבשים ופרות.

לאחר כהנה ו־בבית־הספר העממי, נשלח אריק לחהה חקלאית של משק הפועלות ב־חזרה, משם עבר לקרית ענבים עם קבר־צתו. אחרי שנתפרקה הקבוצה הלך אריק בעצמו לקיבוץ השומר־הצעיר חצור, הצטרף לגרעין נוער, משם יצא, בהיותו בן 16, עם גרעינו להשלמה בקיבוץ להבות חביבה, עבד במשק כרפתן. חצי שנה לפני שנקרא לצבא, קראו לו הוריו לחזור הביתה לעזור לאביו בעבודות המשק הכבדות.

משך חדשים תמימים עבד אריק בעבודה ימיה: גדיעת עצי אקליפטוס ענקיים בחצר המשק, כדי להכשיר שטח לחקלאות. עבודה זו אינה קלה. הדרך כלל עובדים בה מספר רב של פועלים. אריק החסון, רחב הכתפיים, שגבהו היה 1.84 ס״מ, לא רצה עזרת איש. תוך חדשים גיע לבדו 56 אקליפטוסים.

כשמלאו לו 18 שנה, הצטרף אריק באופן טבעי לחיל אשר היה לפי רוחו. כע־בור זמן קצר הוא נשלח לקורס צניחה, אולם לא סיימו: באחת מצניחות הלילה, צנח אריק על עץ, שאחד מענפיו קרע את לחיו. מיוזא לא נתנו לו מפקדיו לצנוח יר־תור, מינו אותו לנגש.

אריק לא אהב עבודה מיכנית; הוא הסכים לתפקידו החדש, רק בתנאי שיצרפו אותו לפעולות. בכל מחלקה יש תור של אנשים היוצאים לפעולה ושל אלה שאינם יוצאים. אריק היה יוצא תמיד. המפקד ניסה להשיג פרוטקציה אצל חבריו המפקדים, שיטילו עליו את אחד התפקידים המסוכנים ביותר. הוא היה מוכן לריב בשביל הזכות ללכת ראשון־

אהבתו הגדולה של אריק היתה מפוחית הפה. הוא ניגן בה מילדות, לפי תוים. מל־בד רובה הסטו שקנה, השקיע כמעט את כל כספו בקניית מפוחיות חדשות. כשהיה מזדמן לחופשה, היה מוכן לבקר בשלוש הצגות קולנוע ביום כדי לנצל את הזמן. לקראת שחרורו הקרוב תיכנן לו אריק תכ־ניות מרחיקות לכת. הוא התכוון לשאת לאשה את חברתו, בת ראשון לציון, ולב־נות בית להוריו.

אריק נהרג כשפגע פגע ישירות בזת־לם בו נהג בדרך לסואץ. הוא הספיק עוד לקפוץ החוצה כשהעווי בידי, אולם צרור כדורים פגע בראשו. הוא נקבר בבית הקב־רות שבשלח.

נפתלי זילברמן

הוא ביקש להציל פצועים

זה אירע באחד הקרבות המרים ועקובי הדם ביותר במלחמת סיני. סגן נפתלי זיל־ברמן (ואבי), היה סגן מפקד יחידת טנקים שנפגעה באש חזקה. חלק מאנשי היחידה נהרג במקום, חלקם היו פצועים קשה. סגן זילברמן היה בין הפצועים. הוא הבחין ב־חלקם שהיה בקרבת מקום ושלם נפגע, הח־ליט לחלץ בעזרתו את הפצועים.

הוא עזר לחובש לטפל בפצועים הקשים יותר, יצא בחילה אל החלקם הקרוב, תחת מטר אש. כשהיה בקרבת החלקם, פגע פגו של תותח אוטומטי בקרבו. הוא מת כ־עבור דקות אחדות.

מעשה הגבורה והירוף הנפש של נפתלי זילברמן מסופר בחרדת קודש ממש בפיות פיקודיו, שחזרו מאותו קרב. אולם לא רק מעשהו האחרון היה ראוי להתפעלות, סיפור חייו רב־עלילה כמעשה גבורתו האחרון.

נפתלי נולד לפני 27 שנים בעיירה קטנה סרנקי שבפולין, כבנו של יצרן מברשות. נפתלי היה בן 10 כאשר פרצה מלחמת ה־עולם השנייה. המשפחה נסחפה בורם הפלך־טים שנמלטו לרוסיה, הגיעה למחנה עבודה בסיביר, שם נשארה למעלה משנה. הרוסים נתנו להם לטפל בסוסים; האב היה מאכיל סוסים, האם היתה חובשת סוסים, האח ה־כבוד רעה סוסים ואילו לנפתלי הקטן נתנו לרעות פרות.

ממחנה העבודה נשלחה המשפחה לקולחוז סיבירי. נפתלי לא למד שם, משום שלא היה זמן ללמוד: כולם היו עסוקים במאמץ המל־חמתי. האב והאח הגדול נלקחו לבית חרו־שת לתחמושת; נפתלי נהג בעגלת סוסים, כשהוא מוביל לקולחוז עשב וקציים, וחוטב עצים ביערות.

אביו של נפתלי הוא אדם דתי, שומר מצוות. באותם הימים מלאו ימי הבר־מצוה של נפתלי. אולם האב שהוכרח לעבוד גם ביום הכיפורים, לא ערך לבנו את חג הכ־נסו למצות. רק מאוחר יותר, לאחר שיצאו מרוסיה, בחזרה לפולין, קנה האב לנפתלי סלית ותפילין למען לא ישכח שהוא יהודי.

אולם מאחר שגם בפולין החלו הקומר־ניסטים לעלות לשלטון, המשיכה המשפחה כדרכה לאוסטריה, השתקעה במחנה עקורים של אונג״א. שם החלו לראשונה לימודיו הסדירים של נפתלי. במשך שלוש שנים למד בבית־ספר של אווט לאוטרימבניקה, וזה בתעודת הצטיינות כבעל מקצוע מעולה.

שנה אחרי קום המדינה, הגיעה משפחת זילברמן לישראל: עברו עליה טלטולי ה־קליטה הרגילים: ממחנה עולים בסנט־לוקס למעברה בבית־ליד ומשם, אחרי שנה וחצי־שיים של סבל, לשיכון בכפר־סבא.

כבר בהיותם במעברה, החל נפתלי לעבוד בתל־אביב. כעבור שנה גויס לצבא. תחילה שירת כמכונאי; אולם הוא שאף לעלות ב־דרגה, נשלח לקורס קצינים. כשסיים את הקורס נמצא מתאים לחיל השריון, חתם על שירות בצבא הקבע, בו שירת עד יומו האחרון.

הוא קיווה להתחתן בקרוב ולמטרה זו אסף גם סכום כסף בנגב. אולם, כאשר ה־תה אמו מציצה בו שיתחתן, היה נפתלי אומר: „קודם דאג לכס ואחר כך לי.“ במכתב האחרון ששלח הביתה, כתב ל־אמו: „את יכולה להשתמש בכסף שהשארתי בשביל הבית. אני לא אצטרך אותו כל כך־מה...“

הולך, כמו כל היהודים

אלי אקוקה

אלי אקוקה נפל בקרב, ב־5.11.56, יחד עם רבי־סמל דוד וישניה. רבי־סמל היה ביהדות חימושי. אלי אקוקה היה ביהדי דת תותחנים. גם בשאר הפרטים לא היה דמיון ביניהם: הם באו משני עולמות שו־נים, ממש משני קצוות עולם. אולם פרט אחד איחד את גורלם: אלי אקוקה, שהיה גם הוא בן 28, השאיר גם הוא בבית אשה בחישי הריון אחרונים. גם בנו לא ראה את אביו מעולם, כיון שנוולו בדיוק חודש לאחר מותו. גם בנו, ככתו של וישניה, ישא את שם אביו: אלי.

אלי אקוקה בא ממקנס שבמרוקו. שם למד בתלמוד תורה, עזב את בית־הספר ב־גיל 14 והחל ללמוד את מקצוע הסנדלרות. היתה לו ילדות קשה לאלי אקוקה. אמו מתה עליו כשהיה בן שתים, אביו נשא אשה שניה, שאלי לא אבה לראות בה את אמו. האב עסק במקצוע נדיר ביותר. הוא היה צורף של ציורי אמנות מכסף וזהב, על גבי נחושת — סוד מקצועי שנשאר בנחלת המשפחה מדורי דורות, ואף זיכה את האב לא פעם במדליות זהב בתערוכות אמנות בכל רחבי העולם.

אלי, שלא כאחיו הבכור, לא בחר במקצוע התורשתי. הוא הלך להיות יוצר געליים. תוך זמן קצר התמחה בעבודתו, הפך למומחה בייצור געליים מיוחדות מכל המינים. מצבו הכלכלי היה טוב ולא היו לו כל דאגות שהן. ב־1948, עם קום המדינה, החליט לברוח לישראל. ביום בהיר אחד נעלם, ואיש מבני המשפחה לא ידע היכן הוא. לא היה לו כל דרכון וגם כסף לא לקח עמו.

מיד עם עלותו, גויס אלי לחיל הרגלים, השתתף כטוראי בקרבות שונים. עם תום שירותו הצבאי, ירד לעבוד בנגב, כפועל שחור. במשך שנתיים עבד באילת כפועל בנין, חזר לתל־אביב, החל לעבוד בבית חרושת לנעליים. הוא סמך על כוח העבודה שלו ועל מהירותו, קיבל עבודות סנדלרות רק בקבלנות. לפני שלוש שנים נשא לאשה צעירה מבית־הספר, שכעבור שנה וחצי נוסף אליה בנו הראשון. יצחק, כל עולמו התרכז סביב משפחתו הקטנה, שבעבור שנה וחצי נוסף אליה בנו הראשון. מדי יום, עם סיום העבודה, היה ממחר לשוב אל אשתו וילדו. בחוג משפחתו המטופחת, אהב אלי לרקוד בשמחות. מלבד בילוי זה והליכה לקולנוע בחברת אשתו, לא ידע שום בילוי אחר. הפני עזו אחיו: „אשתו ובנו היו כמו העיניים שלנו.“

כחודש לפני שפרצו קרבות סיני, איצעה לאלי תאוונה קשה. מסגרת חלון בביתו נפלה על רגלו והרגל נשברה. במשך חודש ימים הסתובב כשרגלו נתונה בגבס. שלושה ימים אחרי שהוסר הגבס, נקרא אלי לשירות. הוא אפילו לא הלך לרופא למסור לו על מצבו המיוחד. לפני צאתו אמר לאשתו: „אני כמו כל היהודים, גם אני הולך.“

מכתב על נפילתו של אלי אקוקה נשלח גם למשפחתו, שנשארה במרוקו. כתב אביו במכתב התשובה: „כל העיר התאבלה על מותו. זהו כנראה הגורל של משפחתנו. כמו שאמא שלו השאירה אותו בן שנה וחצי, כך גם הוא השאיר את בנו, כשהוא בן שנה וחצי.“